

Jak wydziedziczyć spadkobiercę?

data aktualizacji: 2023.05.10 autor: Joanna Chrostowska, radca prawny

Kodeks cywilny określa zasady dziedziczenia po zmarłym, reguły te mają zastosowanie, jeżeli spadkodawca nie pozostawi testamentu- mamy wówczas do czynienia z dziedziczeniem ustawowym. Spadkodawca może jednak mieć inne „życzenia” co do dziedziczenia po jego śmierci i może dać im wyraz w testamencie, w którym określi kto i w jakiej części ma po nim dziedziczyć.

Warto jednak pamiętać, że samo wskazanie w testamencie kto ma dziedziczyć nie pozbawi w zupełności spadkobierców ustawowych prawa do otrzymania części spadku, a to z uwagi na instytucję zachowku. Zgodnie z art. 991 § 1 Kodeksu cywilnego, prawo do zachowku przysługuje zstępny (dzieciom, wnukom), małżonkowi i rodzicom spadkodawcy, którzy w danej sytuacji byłiby powołani z mocy ustawy do dziedziczenia. Wysokość zachowku to połowa wartości spadku, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, chyba że uprawniony do zachowku jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni – wówczas zachówek wynosi dwie trzecie wartości udziału spadkowego.

Jak widać zachówek nie przysługuje wszystkim spadkobiercom ustawowym, w szczególności nie

przysługuje rodzeństwu spadkodawcy oraz ich dzieciom np. siostrzeńcom i bratankom.

Istnieje sposób, żeby spadkobierców ustawowych pozbawić nie tylko spadku ale także zachowku – i to właśnie jest wydziedziczenie. Żeby jednak to zrobić muszą być spełnione dodatkowe przesłanki.

Pierwszym warunkiem wydziedziczenia jest to, by doszło do niego w testamencie. Spadkodawca nie musi się posługiwać terminologią ustawową, natomiast z treści testamentu powinien wynikać zamiar pozbawienia określonej osoby zachowku. Ponieważ wydziedziczenie jest wyjątkiem od zasady, wola testatora powinna być wyrażona w samym testamencie, w którym powinny być wskazane przyczyny wydziedziczenia, tak aby możliwe było zbadanie, z jakich faktycznie przyczyn pozbawia on zachowku najbliższe mu osoby, a także aby możliwe było zweryfikowanie tych przesłanek.

Jednym z powodów wydziedziczenia jest uporczywe postępowanie uprawnionego wbrew woli spadkodawcy w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Zachowanie uprawnionego musi być obiektywnie naganne, jednakże jego ocena musi być zindywidualizowana w odniesieniu do określonej rodziny. Dodatkowo, takie postępowanie musi również naruszać zasady uznawane przez spadkodawcę. Przykładowo, jeśli spadkodawca sam prowadził hulawczy tryb życia nie może następnie podnosić takiej przyczyny wydziedziczenia. Ponadto, postępowanie spadkobiercy ma być uporczywe. Oznacza to przede wszystkim, że chodzi tutaj o zachowania długotrwałe, ciągłe lub powtarzające się a nie jednorazowe.

Drugą przesłanką wydziedziczenia jest dopuszczenie się uprawnionego względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazy czci.

Trzecia podstawa wydziedziczenia to uporczywe niedopełnianie względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych. Do najbardziej typowych przykładów niedopełniania obowiązków rodzinnych należy: uchylanie się od zaspokajania obowiązku alimentacyjnego, brak osobistej troski czy zainteresowania chorym spadkodawcą, zerwanie kontaktów. Mieszczą się tutaj także różne zachowania stanowiące przestępstwa przeciw rodzinie, jak znęcanie się, rozpijanie małoletniego, niealimentacja, porzucenie, uprowadzenie. Niedopełnianie obowiązków rodzinnych musi mieć charakter uporczywy, a nie jednorazowy. Chodzi tutaj zarówno o wielokrotność, długotrwałość, nieustanność postępowania, ale także o nastawienie psychiczne (upór, zatwardziałość, zła wola).

Źródło: <https://eglos.pl/aktualnosci/item/42055-jak-wydziedziczyc-spadkobierce>